

Наше Лемко

РІК III.

Ч. 21 (69)

Львів, 1-го листопада 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморівича 2. Тел. 257-87.
NASZ LEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 2

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Обсяження піся унові.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 год. Піврічно 1 80 год., Чвертьрічно 1 год.
ЗЯКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівноаартість.

ОПОВІСТКА.

Загальні Збори Кружка „Р. Ш.“ у Сяноці відбудуться в понеділок, дня 2. листопада 1936 р. о год. 10-тій у доміви Читальні Т-ва „Просвіта“ в Сяноці (коло Церкви).

Порядок нарад:

- 1) Відчитання протоколу з поперед. Заг. Зборів.
- 2) Звіт уступаючої Старшини.
- 3) Звіт Контрольної Комісії.
- 4) Дискусія над звітом.
- 5) Удільнення абсолюторій.
- 6) Вибір нової Старшини.
- 7) Вибір 3 делегатів на Заг. Збори „Р. Ш.“ у Львові.
- 8) Внесення.

Др. Ст. Ванчицький, вр.
Голова.

Др. В. Каранюк, вр.
Секретар.

СВОЮ УКРАЇНУ ЛЮБИТЬ, ЛЮБИТЬ І ВО ВРЕМЯ ЛЮТЕ!
В ОСТАТНЮ СКОРБНУЮ ХВІЛИНУ ЗА НЕЇ ДУШУ ПОЛОЖИТЬ! Т. Шевченко.

Мішаний хор три читальні „Просвіти“ у Володзі, березівського повіту. Сидять посередні діти Любомир Пелех, управитель Районової Молочарні, Геня Сорочанка з Явренка, провідниця місцевого Дитячого Сада і Лес Дивак, студ прас.

Політична нарада в Сяноці.

В дні 30. вересня і 1. р. відбулася політична нарада в Сяноці, на якій явився представники саянської округи, а до того делегати дев'яти громад коросенського повіту. Зборами проводив: о. Іван Гайдукевич з Доброї Шляхотської та Андрій Лябик з Боська, секретарюванн ир Самотюка.

Реферат про політичне положення разом з посольським звітом вголосив посол др Степан Витвицький, висновочки при тому зібраним справу обсади становища лемківського церковного адміністратора. В дискусії, яка розвивалась після того, забирали голос переважно представники лемківського села.

Дискусія поверталась головню

довкола двох справ: церковної справи на Лемківщині і так званої лемківської церковної адміністрації та справи будови Народнього Дому в Сяноці. Промовці підносили, що несприятливі відносини на церковнім полі не припавають зросту української національної свідомости та що згадані відносини не виходять на добро греко-кат. Церкви. Між іншим один з промовців звернув увагу, що в Костарівцях місцевий свещеник подає дітям у школі назуку релігії в російській мові. Дискусіяти донагалися скасування лемківського букваря, якого він діти, ані учителі не розуміють. Щодо будови Народнього Дому, то збори заявили за прислі

шенням тої справи. Народній Дім набув уже на власність у першоріднім місці в Сяноці гарну площу і має дещо готівки, але, не звважаючи на найкращу волю проводу тої установи, діло не може дальше рушити з місця наслідком хибної організації. Збори рішили звернутися із заявою до Проводу Народнього Дому, щоб задісавив будовою Народнього Дому ширший загаль та скликав у цій справі відповідну анкету. Треба сподіватися, що ця справа піде тепер скоршим кроком вперед.

Крім того промовці порушували справи, що торкались місцевого адміністративного режиму Вікніці поставлено на зборах загальне домагання, щоб українські провідні чинники займались живіше і дальшими лемківськими областями.

На наших Західніх Землях.

До нашої редакції загостив о днів громадянщини, що в останніх двох місяцях перебував на найдаліше висунених на захід українських землях в Західній Галичині, гез далеко поза Перемішлем, коло міст Ландуц, Ршів, Коросно. Це околиці, які ми звикли уважати за чисто польські. А тимчасом там живе це дуже багато українців. Е там цілі українські села і то такі, що поляки в них на лік не вийдеш. Але дивні ці українці. Можете перейти цілі села і не почуєте ні слова по українськи. Забули рідну мову. Але станьте з ними балакати і спитайте хто вони, то кожний там скаже вам, розуміється, по польськи, „миєськи українці“. І не думайте, що вони ліхкі, слабкі українці. Де там. Дай Боже нам всоди таких українців. Дома крешуть по польськи, але душа і серце українське. Закладати українські читальні, кооперативи, домагати українських шкіл. Сльози радості тиснулись до очей, як бачилось перед пару роками їх боротьбу за українську мову в школах. Старіше дідуці і бабусі їхали тоді на возах, щоб підписати декларацію за українською мовою навчання.

— Ану, говоріть по українськи, гдуував тоді неоди предстваніє владі з тих завязтих українців.

— Я не знаю, але хочу, щоб мої шукі і прагнукі знову називалися тої мовою, якою балакали наші батьки — відповідала завязті селяни — розуміється по польськи, бо іншак не вміли. І тепер вже їх діти вчать по українськи. Треба бачити радість батьків і матерей, як чувають, що їх діти вже зачинають по українськи балакати і читати. Або зайдіть до читальні „Прогриві“ в неадию. Всі балакають по польськи. Але вечером усе змінюється. Давть виставу. Виступають хлопці і дівчата у вишиванках, а хлопці ще в козацьких шараварах. Трохи дивно виглядає в їх устах українська мовою, але це найвраща школа для цілого села. По такій виставі неоди українське слово приймється в селі і люди поволеньки мовою причуваються балакати по своему. Треба бачити, як підчас вистави горіють їх очі, як вони ловлять кожне слово, щоб його собі затямити. А найуважніше слухають ті найменші і ті найстарші. Не одному старшому сплинуть слово з очей, як чує слова, які

колись чув ще від свого діда, але пізніше забув.

Колись було на тих наших західних межах далеко більше українців. Старі люди ще таманть, як польських сіл там майже не було, тільки самі українці. Попольнялись вони через мішні подружжя. Котрий українці оженився з польською, або українка вийшла за поляка, то вже пропали. Дітей таких мішаних родин завжди хрестили в костелах — про це польські священники добре дбають — і так поволеньки попольняли цілі села. Ізучи сьогодні через чисто польські вже села, люди показують вам місце і кажуть: тут ще недавно стояла „руська церква“. В кожному селі була. Той тепер ще багато наших українців польняється через мішні подружжя, але вже менше, бо шораз менше таких подруж бувало.

В останньому часі велике баламутиє ширять по тамошніх селах „Вігосіаі“ — польські „модовці“. Вони авертали усю свою увагу переважно на українські села. Тут

влаштувають віча, походи, посажують зелені прапори. І обшоють українським селянам грушки на пербах. Їхні промови балакають так: „Як встане „хлопська влада“, то всю дідецьську землю розділимо між нас“. „Дамі вам „руське школи і руском команден те войско“. І багато українці вірять в їх обіцянки. Але в дійсности то вони будуть гірші від польських ендешів. Ось неадию відбулось таке „хлопське“ віче в одній українській селі, де в читальні і кооператива. Прийшли мязури від кооперативній дім тай зичили висиркувати „розвалять будинок“. „Що ту ма робить руска кооператива?“ Це були їх ширі слова і думки в галитиєх серця. Це буде їх перша робота, як прийдуть до владі. Так буде в дійсности виглядати те „хлопське“ братерство, який вони тепер старують блямути українських селян. Аби лише ми допомогли їм дократитись до владі, а тоді вони вже нам покажуть. Тому треба українським селянам здалека держатись від тих воєнік в овецій шкірі. Бо від яних воєнів легко оборонитись, але від таких захочаних тяжко. (Н. С. 41.)

Вчнюк гідній наслідування

В цікавий і гідній спосіб вшанує 60-ліття нашого Епископа Іх Екшес. Кар Йосафата Коциловського, о Михайло Горечко, парох у Цеканицькій Волі. Він переслав з тої нагоди Рідній Школі свою облігацію державної позички на сто (100) зл. Таким низачним одноразовим даром дає цей священник з одного боку прилюдний доказ своєї пошани до нашого українського Епископа, з другого боку — допомогу Рідній Школі при помочі облігації державної позички сирітсько-матеріальне становище Рідної Школи у Львові, що на основі своїх у-

правнєсь може ними привіювати деякі свої докучали зобовязання мати тимчасом свободящі руки для рідної діяльности. Цей гарний примір та шляхотна праця громадянина: Ани Олар і Теодозі Гривнак з Америки, що занялися збрюком між нашими земляками за океаном на книжечки для української дітвори — повинні вилью наслідувати всі ідеїні Громадени так у старому край, як тек всі наші Дорозі Брати в Америці та Канаді, бо здорова, національно вихована наша молодь буде автороюко нашої крайної майбутности.

Переслідують священників.

Переслідування релігії в Совітах не устало. Навпаки, в останній часі воно навіть збільшилося. Недавно большевницькі власті уввизили православного епископа Антонія з Ярославля та 15-тиох священників з його дієцезії за те, що вони діставали з заграничі пакки з харчами. В Москві уввизнено понад 80 православних священників, в Ленінграді 110, в Києві 95. З наказу большевницьких властей заманено в Одесі

й Саратові ті церкви, що ще якимсь чудом дотепер удержалися. Православну катедру в Саратові збурено.

Прислаліть перелату розрахунковим переказом 141, не треба окремої доплати. Американські перелатники не забувайте за Своїх Рідних.

Гляньмо правді в очі.

(Трибуна самокритики).

Вже третій рік минає, як наша українська, лемківська трибуна „Наш Лемко“ побачив денне світло. Три роки, це досить шмат часу. З того часу точно що два тижні по-являється „Наш Лемко“, щоб розпалитись скрізь по забутих всім Лемківщині від хижі до хижі, заглядаючи навіть під курну стіху й нести жмуток світла й знання... Ба, він мандрує далеко за океани, до Америки, Канади й Аргентини, щоб і там, справившись вісток Землякам — знести слова потіхи та вісти з Рідних Сторін; зблизити їх духовно а тим, що їх доля як нездала там їм близька.

Багато змінилось від часу появи першого числа „Нашого Лемка“. Зацікавлення Лемківщиною зробило аж до передачі, почали з'являтися ріжні й неспрошені „опитує“ щоб казачити тверду, чесну душу Лемка... Та вісуду правди діти „Наш Лемко“ зробив велику культурно-організаційну працю, збудив дремаючі села. З того часу чимало українських установ (мімо ріжних персон) післотково прибуло та освітньо-культурний рух значно посилився.

Одначе нажалу у нас покутує одна хвиля: якщо нас перестане хтось товчком підганяти — ми згодом наново задрімаємо.

Здожили українську установу, покритились соди туди, дали деякі вистави, почали трохи нижок — тай на тім кінець.

Де вже освітньо-культурна праця почалась, там не смієш й на хвилину перериватись. Ми звикли подавати до загального підома здебільша додатні сторінки нашого життя і мусимо освітлювати час до часу і відворотну сторінку мелані.

Попрсту треба створити в „Нашому Лемкові“ кутон самокритики, де здорово, але безпощадно будемо задрімавших підганяти до дальшої ви дтійшої праці.

Кожний, хто за свою неактивність попаде на таку сторінку, буде старатись (повернути зі своєї думби) доложити всіх зусиль, щоб не заслужити більше на догану; без огляду чи це буде одиначка або установка (заглядю управа дотичної установи).

В першу чергу всі Читачі й Передплаатники повинні: **повинятись критично на власні зобов'язання супроти власної газети і такн тепер, негайно після збірания впаоді щорічної праці, вислати шлепеню виспівлиту і дальшу переплиту!**

Це буде великим показником і мірлом нашої культури, головно, що поможемо нашій газеті відста-

Працой, рідна Лемківщино!

Брати, Воробличани працюйте!
Криїтись духом українським,
„Нашого Лемка“ все читайте,
Що добре, лиш проймайте!
Сльмський Господар, Луц, Просвіта,
Хай партія все і везла;
Загнате часей люди!
З „Нашим Лемком“ не працюйте,
Дальше будите дружити;
Братів і любий Україні служайте!
Гавуся Тупаліана.

Дописка: Далішню з вашими любими Читачами радісною вестюю, що наша квіт до квітної школи та перебуваня тесер в Перемислі, де ходит до української школи св. Николая Помогай Боже II в наші.

тиса зі скрутного матеріяльного положення, поплатити зобов'язани в друкарні, калішарі і т. п. та побольшити число сторінок. Тоай у газеті поміститись більше вісток, а тимчасом стане значно цікавіша.

Далі, всі Читачі повинні бачно стежити за проявами життя й кожний прова культурного розвитку описувати в дописках, знов у випадку, коли не все гаразд діється — прослідити причину і подати до сторінки критика. В цьому випадку розумно і завжди старатись не бути голосливим, але подати правдиві події, факти та старатись показати властивий настрій доброї праці. Здорово критика родить добробут! В той спосіб поступуючи, закріпимо свої позиції та ставемо примірний племенем великої Української Нації.

БУЛО КОЛИСЬ...

Зі споминів учасників.

Вже вісімнадцятий рік минає, коли я, як молоде дівчатко спішала до школи, до датишського монастиря, де маю відбутись шкільне богослуження. Переглядаючи недавно записки з того часу, знайшла я картку з датишкв а 1. XI 1918 року у Львові. Бо ми учениці мали звичку писати свої деннівки.

Поглянула я на ратунці на годенник, чи встипо же наче прийняти й своїм очам не віро: оце на всіх чотирьох сторонах золото-блакитні прапори, а ливий на смій шоглі маестративно понавів. Я не могла зроуміти, що сталося; бачу всюди багато стріляних і старшин уружених, на Ваїхх грудях явнє жовто-блакитна стужечка. Стрілю хор. К., і від нього довідуюсь, що „Ді жовтви зібрався Українська Національна Рада й постановила дят 1. XI в годні 4-й рано зняти

державні будинки й тим самим владу у Східній Галичині перейти в українські руки і т. д.”

Вертаю до хати, щоб поділитись вестюю. У ріжних сторонах міста чути крисову пальбу. Коло год. 10.30 виходимо з товаришкою до міста, щоб дещо більше довідатись. Ми вже на площі св. Юра. Чумемо, як дзвонити звонити на Волоській церкві, „Кирило“ дзвонить! Він співає — співає пісню Свободы по шістьсотлітній неволі! І сьогодні він вільний — свободний — заносить молитби до Всевиншого за Тих, що перші адобувалися на відгану й розірвали кайдани, які держали інші народи у неволі через стільки довгих літ. Австрія — творма народів — розсипалась...

Давоїтати! Я чую, як а кожним ударом серця „Кирило“ в мені перетворюється зміна! Я освідомляю собі, що в мому серці плавнє більше української крові чим інакшої, я чую, що сьогоднішній день — це Великий Святий День, який

заважить і на мойй будучині! Я зирватися на чисті хвяти...

Вісімнадцять літ, минуло від цієї радісної пори. Дня занесла мене у лемківське село, Мала, опущена перковця порожня — бо вірні II сини перед дев'ятьма роками покинули рідну віру й перейшли на православне.

Нас троє лише коло престоло. Просимо Господа про супокій для усопших душ і кращу долю для наших дітей. А дзвін на дзвіниці, відкритий рукою шпиченника-воїна гоности: „Було колиш на Україні революція гарнати...“ Сорюк тисяч нас англо... На азелених степах поскиляли молодечі голови — шиті нашого народу!

А будийний останній вітер несе ці болочі та зарасом веселі слова по лемківських горах, щоб молоді сини Лемківщини також змогли рушити до молитви за братів, що борюлися за совийні дні для нашої Батьківщини.

Вписи до Господарсько-садівничої Школи в Милованню.

Для 20. січня 1937 р. зачисляється новий 11-місячний сільсько-господарський курс, який буде тривати до дня 20-го грудня 1937 року.

Наука в школі відбувається на основі програми навчання, затвердженої Міністерством Освіти, яка обов'язує, у державних сільсько-господарських школах.

Навчання в школі є теоретичне і практичне, обіймає всі ділянки сільського господарства та підготує учнів не лише до праці на власному господарстві, але також до праці в хліборобських і кооперативних організаціях (контрольорів молочности, кооперативних діловодчиків і т. п.).

При Школі є зародова оборота молочної худоби, зразкової курники, шкільні опочивих дерев, продукція насіння, пасіка, все це пристосоване до практичного навчання на курсах.

Школа має ремісничі вартости, в яких ученики мають нагоду навчитися робити ті прилади потрібні для господарства, які кожний господар може сам собі зробити.

В школі працює 3 фахові вчителі-спеціалісти та інструктори для практичного навчання.

1. На курс приймається мушун в віці 15—24 літ, що покінчили найменше народню школу.

2. Кожний прийнятий ученик мусять мати два одяги (в тому одязі до праці при викоуванню практичних вправ в шкільному господарстві). Крім одягу має мати кожний ученик 4 пари білиз, 4 ручники, 2 простирала, подушку, покривало, сльничок та значення до їдженя (тарілку, мисочку, гіт-літрове поливане горня, ложку, вили і ніж).

3. Ученики платять одноразово при зголошенню на курс 10 зол. вписового.

Крім вписового платять ученики місячно 3 зол. за науку, а 4 зол. за приміщення в приюті, опал і світло.

Ученики харчуються в кооперативній харчівні, яку самі ведуть, а прохарчування одного ученика в кооперативній харчівні вносить 18 зол. місячно.

В часі курсу ученики користають з 50% знижки при переїзді залізничною.

4. До зголошення на курс треба долучити:

- а) Шкільне свідоцтво,
- б) Посвідку родичів, потверджену парохіальним або громадським Урядом, якою родичі зобов'язуються правильно платити кожного місяця належну оплату за ученика в Школі.

Колн ученик має підмогу від установи, тоді треба до зголошення на курс долучити заяву від установи, що буде правильно кожного місяця платити оплати за свого кандидата.

в) Почтовий znaczok на квоту 55 сот. на відповідь.

г) Вислати почтовим переказом вписове 10 золотих.

5. Про прийняття і день приїзду до Школи повідомить Управа Школи

по 1. грудня 1936 р. Неприятим до Школи повернуться документи і вписове.

6. Зголошення приймає Управа Школи до дня 1. XII. 1936 р.

Школа впродовж 25 літ своєї існування показала великі заслуги в ширенні сільсько-господарської культури. Це найвищий доказ того, що збільшення числа молоді саме під цю пору тимбалеве вказане.

7. Зголошення слати на адресу: Господарська Школа Т-на „Провіста“ в Милованню, почта Стригань над Дністром.

Парцеляція — але на папері.

Земський уряд у Львові має перевести на схід більш парцеляції й там осадити колоністів по яких 200—300 родин, бо менше казалось непрактично, а повітв голлоно Рашин. Кольбурова, Мелен і дати йв річці полекції й поміч, та щоби йх на схід як найбільше заохотити, організують групи людей, дають їм великі залізничні анишки в цілі огляди. На такий випад у вересні 1936 р. до повіту Сокаль зголосилися з Бонарників пов. Рашин, Іван Голодницький і в Рашині на стації питається делегата зі староства, чи всі горожане можуть

набути землю, на це він відповів, що лишень „поляки, а руські не“, а той відповів, „но то вам дякую за все, а я не їду, бо я українець“. Але делегат якось задумався і каже: „Нех пан їде, може що од нас зостане, то пан достане“. Тоді знову І. Голодницький каже, що вже знає такі обіймаки: „Так поїду дармо, як під Заліччя їдзем, де винайшли ріжкі причини і таки землі не дає“.

Такі то гаради наших селян. „Русські“ а Кривичі організують на Сибір!

Наступ большевицького безбожництва.

Віденський кардинал др. Іншер виступив дгарте гостро проти большевицької пропаганди та заявив, що червоною большевицький терор в Еспанії до глибоки ображує католицькі почування. Большевици почав тепер наступ безбожництва, Минувшого року висала Москва до Європи 77 мільонів безбожницьких книжок, видрукованих у шістьох європейських мовах.

Мається враження, немов Європа сліпа й не бачити грядучої небезпеки. Денебудь повняться боль-

шевицька „зірка“, там незлавно планувать кров й розгорветься погонь пожеж і неважисті. Кардинал Іншер гостро налятував при тій тих католицьких прещедацих, що унітають робітничі.

Пригадуємо теж всім ваших Читачам історичне послані нашого українського Митрополита Шептицького а справі комуністичного наступу на нашу землю в останніх часах. Про що небезлеке не відно забувати, ані й легковажити.

За підбивання цін — Береза!

Прем'єр Складковський як міністер внутрішніх справ видав до воєводи, президентів міст і старости обіймаки, в якому зявля, що уряд приступас до енергійної боротьби з доріжнею і заклякне до помочи все громадянство. Егоїстичних спекулянтів і заискувачів широких мас народу слід карати безпощадно. Компетентні органи мають щодень

контролювати ціни предметів загальної вжитку, а вивувацїа, що не держаться встановлених цін, тягнути до строги відповідальности. До 26. жовтня ц. р. воєводи мали предложити прем'єрові спис кандидатав до Берези. Таким чином буде населення забезпечене перед жандівською спекуляцією.

НОВИНКИ.

Іван Сорочатий повідомляє своїх приятелів, знайомих і незнайомих, що вийшла перша книжка його нових веселих віршів, ще ніде не надрукованих, п. н.: „До складу й прикладу“. Ціна тільки 40 гр. Простіть замовляти чеком П.К.О. ч. 506.944, або переказом на адресу: Юра Шарумелак, Львів, вул. Гофмана 18. Хто замовляє відразу 5 книжечок, дістає 6-ту даром.

Гарний примір сільських громадян. Весільні гості Агафії й Василя Галанів у Потелачі, коло Рави Руської, зложили на Рідну Школу 4 лод. 10 гр. Цей гарний примір повинні всі громадяни по наших селах пильно наслідувати й на весільних пам'ятках про українські установи.

Книжений календарчик „Віродження“ на 1937 рік гарний, з мистецькими образками, дохолодирієм гарним друком та твердою обтюркаєю; містить у собі крім значимий календарної частини короткі статті й ключі з огляду діяльності Т-ва „Віродження“. Ціна 10 гр. Набувати у всіх складах „Народньої Торговлі“, або у „Віродження“ Львів, Чернявецького 26.

Напад на вівсяно. До мешканця латинського ксьондза в Тарноборку, пов. Новий Санч, добулося нещором двох бандитів з револьверами в руках і почорненнями лицями. Стероризували револьверами домишників і парохів кс. Фр. Сталка та забрали понад 700 zł. і здали наму книжечку на 2 тисячі zł. Здагадується, що грабунку допустився видалений недавно послугам, дібравши собі співзачку.

Нові кооперативи прийнято дня 14. вересня ц. р. в членів Р. С. У. К. (Рейвнийого Союзу Українських Кооператив у Львів) „Раїонову Молочарню“ в Сноці, кооперативу „Згода“ в Сивезі, „Українську Раффаєвську“ в Ришеві.

Дитина утопилися в бочці, в Загір'ях (Познанщина) 4-літній дитинчик впав до бочки з водою і тому, що не було нікого зі старших, хто бубий допоміг дитині, вона втопилася. З тої нагоди може ще сотинй раз пригадуємо: не лишайте дітей без нагляду старших.

Жидівські палії. Перемиський суд судив оноди двох жидів з Ярославля: Шавера і Фараєспера та Дмитра Писцького. Жиди високо зааскурували свої збіжки і будинки, на явля Писцького і він їм усе підпазував. Але справа винялася і всіх арештували. Винялося це,

Лемківська школа — читати українських дитячих книжечок і часописів, у селі Мислівці, коло Дукаї, перед греко-католицьким приходом.

що жиди перед пожежою дому усі зарятніші річі спазували до сирині і вивезли до Львова, де заявили асекурційним товариствам, що усе згоріло. — Так то жиди хочуть легким способом дороблятися майна.

Коби більше їхало. Транспорт жидівських емігрантів числом 200 осіб переїхав крізь граничну станицю Сикстин-Залуче до Палестини. Одночасно приїхав з Палестини транспорт реемігрантів числом 70 осіб.

В Ришеві: ніччю з п'ятниці на суботу миш. тижня якийсь вловник дістався при допоміж витрихх до боцани, де порозбивав замки вогнетривалої каси, відки зібрав срібні ліхтарні та інші предмети, належні до релігійного обряду, загальної вартості 5.000 zł.

Поть алькоголю, бо легко його дістати. Спиртний монополі. Польщі знів цими днями розпродажу горілки й спирту малими пляшечками по 1/10 літри. Це спричинило велике збільшення пивництва між населенням. Надмірне спожиття алькоголю, викликало затриможени провідних кругів громадянства. По-

ляки також протестували. Повітова Рада в Новому Торі рішила одногласно звернутися до компетентних властей з проханням, щоб на просторі Підгалля заборонили продавати вибри спиртного монополію в менших вицнених, як по пів літри. Найкраще булоб взагалі не продавати...

Ціна збіжжя йде в гору. В Польщі ціна збіжжя йде вгору. В хліборобських кругах надіються, що коли так даальше піде, то рослини продукція значне випацуватися. Поплатність управн жита зменшеться тоді, як воно остине ціну 20 zł. за 100 кг. до великоміських ринках правдоподібно жито незабаром остине ту ціну. Таксамо на маломістечкових ринках ціни звищують і вже недалеко від границі посплатности. Щобів прискорити підвищення ціни збіжжя, господарі повинні здержитися з його продажою. Якщо хлібороби були би краще організовані, то оночи їх праці далеко скорше осягнутиб належну ціну в порівнянні з промисловими продуктами.

Ксьондз побив у школі українського священика.

Дня 1. жовтня в Кошових пов. Бережани вив до 5-ої класи місцевої школи підчас науки греко-католицької релігії через о. Совяка римокат. ксьондз Мальований і зачав домагагтися, щоб о. Совяк вдав йому одного ученика, бо мовля, це римокатолик. Коли о. Совяк лаявня, що того ученика не випустить, бо він хрещений в греко-католик, обряді, тоді ксьондз зачал лаяти о. Совяка та хотів силою не вивести ученика. Кожд о. Совяк приказав ученикови лишитися

в класі, ксьондз зачав о. Совякови грозити палицею, а далі ударив його кулаком в груди. Ця поведінка, що нагадує часи Хмельниччини, викликала велике обурення в цілій околиці. Люди ніяк не можуть зрозуміти, як священик, що сам проповідує любов ближнього, міг підняти руку та ще в школі на священика тої самої віри.

Всі писма й листи адресуйте „Наш Лемко“ Львів, Зіморочка 2.

Франш Кокоський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка півн.-східними межами Лемківщини).

На тому боці Сяну, два кілометри на захід від Мезирібріддя лежить на горбку село, що урядово називається „Трєпча“. Ця назва некласива, бо її дійсність це село зовється **Тєребча**. Народне повір'я, записане в церковній хроніці каже, що ця назва походить з того, що там були оселені рибаки, що рибакували на Сяні та в ставках, а тепер сільце Заболотці, терестили рибу в тому місці, де річка Сянічок вливається до Сяну, чистили її та відвозили на королівський двір до Кракова.

Але ж коли зваяжимо, що Тєребча існувала ще ним король Казимир прилучив Лемківщину до польської держави, мусимо пошукати іншого пояснення назви. Мені адаться, що назва села пішла від того, що в тому місці, де закладали осело, витереблили (вкорочували) ліс, а відси „Тєребча“. Назов сіа, що повстали в цей спосіб у Сяничині багато: Чертїк, Просїк, Кустарівцї, Ялині і ін.

У Тєребчі на 821 українців є аж — 18 латиників (включаючи в тому дідача, його сина, його дружинку та дітей). Проте школа там утравквієтчина, а ніякої культурної, чи просвітної установи нема. Були давніше старання заснувати читальню „Просвітні“, але сиб власника двора, Мецьо Воїнської, волів мати в себе радше читальню ім. Качковського, бо він — „працює теж у політїні“. Нині нема там ніякої.

Село бідає, безпросвітне, колись, іше в 1928. р., чланилося бодяї тим, що в селі ніхто не був караний за крадіж, чи бїйки. Нині й те змінилось.

Нещодавно перевіренї нафтовї шибї не здїснили сподіванї власникї, лєдає животїють, а нафтової рови дають стївкї, що навіть продукція не оплачується.

Церковця в селі перероблена зо старої соціальної мурованої каплицї, що її дарував на церкву цар Іоанн Іосиф.

Гостинцем, що вється по лівому боці Сяну ідемо далї. Добре іхати холодком, бо з правого боку повіває легїт холодного вітру від Сяну, а з лївого несеться пошум дерев з Копача. Недалеко верху, що зється Іюватїй, минаємо закрут Сяну. А там на сходї, якесь сїльце втулилося в яр над потїчком. Звертаємо очї.

— Що це за село?

— **Лїшня**.

Невже соромлячися за себе, ховається це сїльце в яру за альповецьким лісом. Колицин чисто українське село, село, що з него вийшов наш письменник Іван Філіпчак, нинї спольщилось майже цілком. Найновїший схематизм виказує там 48 душ греко-католиків, але й з них не багато зміє говорити рїдною мовою.

Лїшня соромиться, хоч... соромиться треба не її одній. Що роблять Страхотїна, Ясениця, Кремїна, Дїдїя, Гуяїнська, Небоцько та багато інших сіл?

На боці лїшасмо польське село Дембув (колиць Дубово), хвилену здержуємося при **Туринї потїчї**. Маленький потїчок, вливаєє зліа верху

(530 м.), що також так зовється. Манюсєвський потїчок, в лївні, гарячі дїк, не побачите в ньому водї. Але за те як багато він кам говорить, які спогади з давнини виводить на думку!

Тур — княжий заїр, князь наших лїсів. Багато-багато їх було колиць на назвїй Лемківщинї. Свідчать про те назви: Туриний потїк, Турине поле, Туринське, Турашівка (тепер Топорівка к. Коросна!) Нинї — лєдає зайцї блукають в перетєреблиених лїсах, а коли поживиться сервом, або дїк, зараз ціла юрба панків із Сянока унизхастєся по лїсах за шемї!

Новий закрут Сяну, з лївої стїрїкїй берїт горї, з правої в низу шумлять хвилї. Вид такий чудовий, що може смїло мїрятися з найкращими заграницьми. Тїльки використати його нема кому, нашї мандариньки ніколи туди не заглядують. І нема кому його людям прихвалити. Бо в нас усе так було? Іздїмо навіть по рїжнїк заграниць, опїсусмо Швайцарїю, Італїю, але якесь ніхто з цих мандариньок не здобуєся на те, щоб раз провідати докладно нашю Лемківщину. Правда — вїгод може не знайшов би таких, як у чужиньцїях кораблях, але мав би свідомість та самовпевнїсть, що лїзнав забути всїм нашю захїдню окраїну.

За закрутом з правої сторони видїє **Сїльце Тирєва**. Про Сїльцу Тирєву довідается багато з праці профєсора Івана Філіпчака, відомого письменника та шцегого, нестомого робїтника над Історїєю та культурним рухом Лемківщини. Ця праця п. я. „Історїя Сїльної Тирєви“ вже друкується.

Напроти Тирєви на заходї мале жидївсько-польське мїстечко: Мрїголод. Українцї у ньому лєдїи 56 душ. Мають свою церковцю, побудовану в 1901. р. Колиць була це князєвська осїля, потїм, з переходом владї на польських королїв мале мїстечко свої свїтлї хинїни та завалоє Королївська Тирєва, у відрїжненї від Сїльної та Волицької, але знищенє кількїкратно впродовж XV. до XVII. столїття нападами татар, утратило своє значення, збїдило, населення мєряє з голоду й звїдєє назва „Мрїголод“. Мешканцї так до цієї назви привикли, що, коли в 1934. р. пропонували їм зміну назви на „Королївська Тирєва“, відмовилися.

Півтора кілометра далїше на півнїч лєжить село **Гломиця**, а ще два кілометри далї **Лодїна**. Оба села старї (в Лодїні є ще церковця з 1743. р.), мають разом із Мрїголодом понад 1200 душ українцїв у протїставленї до 700 латиників та 250—300 жидїв. В обох селах розвиваються гарно читальнї „Просвітнї“ під проводом мїсцевого пароха о. Степана Головоди при дїяльній спївчучостї його дружини. Наука хорального спїву, курс вишвєвання, аматорськї вистави — це все їхня праця.

У парохїйних актах у Гломиці є документ з 1664. р. та в нїм власник Тирєви, Дембїої та Лодїни, Войтїх Коц, оповїдає про спустошення церкви в Лодїні. Нову церкву побудував власник коштом тодїшній парох о. Лука Козловський. Його нащадки, також сини українського священника, потовули в чужих мєрях.

Школа в Гломиці — утравквієтчина, в Лодїні (341 українцїв) та Мрїголоді — з польською мовою навчання.

„Просвітителям“ в альбом.

„Cate dwie szpalty“.

Так хвалиться п. Зигмунт Ващак, учитель у Поднах, короснянського повіту, що в жідицькій газеті „Дюстр. Курір Подзвеня“ (з дня 3. X.) помістив свою чудернацьку розмову п. и. „Загрожена Лемкощина“.

Ви, Шановні Читачі, може не мьєте того папа? Це той, що рік тому казав, що Лемки від баранів навчилися танцювати — від баранів училися культурі. А тепер? Читателю і очам своїм годі повірити, що той бідолаха вийшов. Тепер Лемка вихваляв під небо. „Такіх песнь і такіх мелодій жж нігде не можна споткаць“. Чи ви, панцю часом не бавитесь в лиса? Мовляв: „Ворони! Бун я в ріжних сторожах і бачи, що найкращий ти на світі птах.“ Перед роком Лемко свою культуру мав звадичувати баранів, а за рік Лемко, найодібшій, найварткіший, а стрій подібний напевне ще до праславян — може часом прародич Адам так убрався, як не тямте, панцю?

Ви, здається, багато памятаєте! Як 300 літ тому живи носили ідження до коршун, а чи може забути, як то в часі війни кші жінок

носили масло до ц. ж. пана комісаржа, як хотіли старатися про запомогу за мужів, і масло пропало і подання від пана комісаржа ніде не ходили! Геї! так було, чи ні?

Нарікаєте, панцю, що через 30 літ працете між лемками і здирате „длуза“, вище спелі культури, а ту бо лемки ніяк не хочуть вшолі культури вчитися. Я думаю, якщо перестали би бавитися а „просвітителя“, та ліпше доглядали свого зваяня і своїх обовязків, то ті лемки би не ще гарніші. Замість посилати дітей до городу, ліпше вчитися, а то ви, панцю, наших дітей аж так навчили, що як дуть зі школи, то ні одно перед старшим шанки не здайме і не поздоровити словами „Слава Ісусу Христу!“ Це ваша наука! Ви не соромитесь того?

Чи наші діти мають чистити долівку? Чи їм за це платите? А деж шкільний бюджет? Наші діти, це селянські діти, що, як каже, се живуть у „дримітивних заруках“, а де ваша опіка! Ви босу й вагу дитину до городу посилаете. Ви, здається, також християнин, а коли ви ним є, то загляньте до Св. Письма, де написано: „Лікаро, уздорови впе-

ред себе самого.“ Хотите ще тепер дістати марку на „спеця“ від лемківських справ?!!

Кричите, що долари люди пролики і того вихваленого Лемка знову поганите, робіте Лемків півками, але чи давали нам жида рахунки до перегаду?

Кажете безтадно, що Лемки з горогами поляки, що лемки так ворожо настроєні до Польщі і взагалі до всего шь польське, бо думаете шьсь заробити на тому, але це зайве. Ви знайте, що Лемки з членами 40-мільонового народу, що в народі жне дух, що духа вдаєти не можна. Лемки-Українці з тепер горожанами Польської Держави так як і ви і передовсім повинні бути рівні в правах, тому не загостройте відносин своїм 100 про. патріотизмом, бо ви дійсно ним не є.

На ваших штучках ми добре згаємося, ви платете над Лемками, бо вам, видно, хочеться свого сина нам у спадщині лишити за „просвітителя“; але це вам не удасться, бо ви самі казали, що він між Лемками не хоче бути, а Лемки (коб здорові) кажуть, що вашого сина теж не хочуть.

Пишете, панцю, що Лемки керуються інстинктом, до того, що добре. І знову ті невезелені Лемки через нас порівані з твариною. — То

Юліян Тарнович.

Історичні пам'ятки в західних Карпатах.

З давніх-давен слов'янські племена, а між ними й наші українські, жили особіно, не густими хуторами, бо простору було тоді доволі. Для своєї оборони та захисту будували вони городи. Само слово город вказує, що це було огороджене, безпечне місце, де племена в безпечну годину хорали своє добро й себе самого.

Часом такий город був для цілого гурту сіл, а часом і поодинокі села мали свої невеликі городки. І справді, на українській землі, особливо в більш засяченій частині, північній — бачимо велику сіну „городищ“ — останків цих городів. Тому то чужі люди прозивали Слов'янином „храм городи“.

Городища ті не однакові; одні круглі, часом на рівнині, обнесені валом, а часом і ровом — це значайно найдавніші, прості городи; другі на високих, крутих швилях, в кутку між річками та вругами, обнесені з того боку, де можна ввійти, кількома валами одини поза другим. Це звичайно „городища“ пізніші — князівсько-дружинних часів. Окрім валів, город часто боронили дерев'яні стіни. А коли сам город не міг вмістити всіх осадників, то „передгородок“ обводили дерев'яними паладами — частоколом (звалося це „острог“).

По передісторичних городях позістали лише „городища“, цебто недоступні місця обведені валами й ровами. І так над Висовою, на кішці Ганчів-

ського пасма гір лежить „Городок“ зі слідами каменних валів. Недалеко верх „лобовицької“ Яворина.

Гори над Шавенцею мали теж правдоподібно свій „городок“ на Яругі та урочисько від горою, де ще в 1840. р. находжено бронзові топирці, примітивні прикраси та попліанини.

Над Шляхтовою, обіх Шавниці було друге „урочисько“ зі спіженими долотами, топирцями й черепками палеолітні посудини.

Повнече Старого Саяча, в старім надуванецькій городищі найдено круглу мисочку зі спіженого прута, звинену на спосіб солом'яної крайки при плетених капелюжках. Багато городищ і городків здожь стародавньої живельної дороги, що вела долиною річки Соли, через Яблінку в долину Нового Торга, над Дунайшом, Попрадом і Рабою.

Сама дунайська долина була добре забезпечена городками та укріпленя; їх зазначіа: Явоницька Гирова, Сторожка, Рожина, Чхві, Чортинці, Мельштина і другі. Над Попрадом: Мушана, Ритро, Любовня, Подолінець, Леміш та Спільські Сторожі. Над Білою: Бобівська Сторожка, Городок при Гривові з двома Сторожнями й Войнаровою.

Над Висловою: Підгороддя, Сторожі коло Пильна та Жингород.

Над Ропю, що вливається до Вислока: Горлицька Сторожівка, Біч, Ропський Холм, Вквіський Городок і Шимбарт.

Над Сяном: пограничні українські городи: Переворськ, Ярослав, Перемишль, Сніж, Льско.

Велике національне торжество.

У селі Лосе, новосандецького повіту, відбулося величезне торжество з нагоди 75-ліття смерті Тараса Шевченка.

Розпочалося воно відспіванням „Заповіту“ хором Лосині й Новосенів. Вступне слово вголосив Іван Гамбаль, богослов, „Золоті думки Тараса Шевченка“ Грицько Станка, син Анни та Романа, 6-літній хлопчинка, „Ставайте, кайдани порвите“, „Учітеся брати мої!“ „Встане Україна“ Ірочка, 4-літня донька Кобанього та Любомир Піх, 5-літній син Меланії й Івана, „Батьку наш“ хор, „Розрита могила“ Степанія Гамбаль, дружина Михайла, „Гей, ти тату, тату наш“ — хор, „Шевченкові Рокочини“ Галася Марко, внучка Впр. о. кан. Смолянського, „Поклінь Кобзареві“ Мирослава Кобань, син Меланії й Льва. Хором проводили громадянин Лев Кобань.

На це велике торжество прибули гості з доволених сіл і міст,

з Кривиці, Солотвини; з Нового Санча приїхав о. Р. Шумило в топористі багаторох громадян; з Лавової, о. Корнова, з Матієвої, о. В. Хробак, з Берестя о. Весоловський, з Нової Веси о. кан. Смолянський з синами, що в Кривиці ордує як купецький алкар, з Великої Ростоки о. А. Пашок та багато світської інтелігенції. Та хоч погода була дуже неврівноважена, у торжестві взяло участь понад 250 учасників.

Усі точки програми виконані так нашим найкращим українським співом, як також хором, виняли від кожного оглядом без найменшої догани, понадсподівано та виклакали найякірше враження на присутніх.

Торжество закінчив Впр. о. В. Смолянський подякою всім, що організували та звеличали це велике перше того роду торжество в західній українській оселі.

Андрій Волошин.

Географічно-побутовий начерк.

Про село Руську Дубрівку.

На захід від Стюка, у гарній гірській околиці лежить село Руська Дубрівка. Про село переказують, що давно в тій місцевості росли великі дуби, і від того пішла назва Дубрівка. Простягається воно здовж залізничного шляху й головного готинця, що веде зі Стюка до Риманова.

По середині села на горбочку стоїть мурована, з одною башетою церквочка, під покровом св. Дмитрія. Наша релігійна твердиня. До неї ведуть великі старі дуби, котрі обвивають в горі своїми мотушними гілками, гейби браття. Німі сторожі св. церкви і Дубрівки. Як би вони так уміли говорити, то недовго нам розказали б; скільки то наших братів і сестер відійшло на вічний відпочинок. Вони там не одного й неодну оплакували, як переходив сумний похоронний похід під їх аюгучини коварями. Побіч церквочки стоїть школа. Село має поверх 120 номерів. Хати збільшають криті дахлівою. Таки коло кожної хати знаходиться маленький огородець з цвітами.

Найбільше назвиць у селі Пошивівки і Задорожних. Було в нас давно дві цегольні, одна на західі

від церкви, там, де тепер стоїть кузня Загачевського, а друга під Ганянином. Дубрівку з півночі огорожують висімі узгір'я, звині „Глинишниця“, зі заходу відмежовує від Заболотця річка Свічок. До річки влітає маленький потічок „Станьськ“, що пливе між двома високими берегами. Поодинокі частини піль у нас називають як: Вовчу гору, Залу, Млянцю, Перевороття, Грузицька, Доріаку, Солену воду, Верховину, Підмазку, Під гору, Під острій верх, Загузники, Діброна, Насело, Лаз, Зрубань,

Над Груші, в Дубрівчату, Закутинь, Велика долина, Долина, Маля долина, Границі, На Піддубках, на Ставу, Полової, на Руку. — Ваги, Місткої, Луки мають назви: Пастинник, Кліти, Косівка. Худобу в нас не пасуть як по інших селах на пасовиськах, лише по межах і го родках. Давно було велике пасовисько на „Притоках“, але наші праїди лакоми на горірку і кобасу продали пасовисько дідачеві. Мабуть з цих часів залишилася лісна:

Червона ружа трояка,
Мала і мизка тинка.
Пішов до коршми, тай ся вїня,
Приїшов до дому, тай на бїня.

А я о то не дбаю,
Іду до сусіда, гуляю.
А в сусіда гарний син —
Сподобав мї ся Гарасим...

Молоко носить до Стюка, з которого мають ще така вищарпані аарібок. Є у селі 3 склени, 2 українські і один жидівський, до которого ще нерозумні ходять купувати. Час там вже отримати, не спомогати жиди, а купувати у своїх. Стоїть ще коршма, дають твердиню замість „Просвіти“. Але тепер вже трохи наїрді зрозуміли і вже так не вигирає жидівських стів. Читальня „Просвіти“ міститься в громадській домі, бо ще не маємо власної домивки. Але дасть Бог дочекати, то побачимо власної хати. І піде праця повним ходом. Головно читальні є громадянин Антін Зошак. Читальня передплачує часописи: „Наш Лемко“, „Недїля“, „Жівоча Доля“, „Жівоча Воля“, „Наш Прапор“. Тепер закуплено книжок за сто злотих. Три рази в тижді відбуваються сходини членів на голошене читання газет і книжок.

До пізної ночі блимає світло, де присутні знаходять правдиву розраду по цілоденній тяжкій праці.

Не загинемо, коли маємо таких Сестер і Братів.

Наш заклик „Даймо дітям книжку!“ виходить щораз більше заінтересування. Наші Дорогі Читачі розуміють певну потребу поширення української книжечки між нашою молоддю на Лемківщині.

Нам не ходить про те, щоб купувати дорогі книжки, у вибагливих оправах із золотеним написом. Ні! Ми хочемо дати нашим дітям книжку добіру змістом, що звивіється золотими буквами в їх малих сердечках, а прочитає утри-

валитися насье у її пам'яті. У звязку з тим одержали ми знову цінний дарунок від нашої громадишки Високодостоїнної Добродійки Теодозії Гриняк з Едмонтону, що не перестав з власної пожертви шість доларів на закупку української дитячої Бібліотеки для українських діточок у Висовій біля Горлиць. За так щедрій дар шлемо Вам Дорога Землячко найкращіше українське „Боже аалять“ — водночас аалятьте: хто черговий?

